

2023/2585

20.11.2023

ZALECENIE KOMISJI (UE) 2023/2585

z dnia 6 października 2023 r.

w sprawie poprawy stopy zwrotu używanych i zużytych telefonów komórkowych, tabletek i laptopów

KOMISJA EUROPEJSKA,

uwzględniając Traktat o funkcjonowaniu Unii Europejskiej, w szczególności jego art. 292,

a także mając na uwadze, co następuje:

- (1) Zużyty sprzęt elektryczny i elektroniczny („WEEE”) jest jednym z najszybciej rosnących strumieni odpadów w Unii, który obecnie zwiększa się o 2 % rocznie i który – o ile nie jest odpowiednio przetwarzany – stwarza poważne zagrożenie zarówno dla zdrowia ludzkiego, jak i dla środowiska. W 2019 r. w Europie wytworzono średnio 16,2 kg WEEE na mieszkańca ⁽¹⁾, podczas gdy w Unii w 2020 r. selektywnie zebrano około 10,5 kg WEEE na mieszkańca ⁽²⁾ w celu ich właściwego przetworzenia zgodnie z art. 8 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE ⁽³⁾ oraz poddania ich recyklingowi. W ramach wspomnianej powyżej selektywnie zebranej ilości WEEE odnotowano szczególnie niski udział selektywnie zebranej drobnej elektroniki użytkowej, takiej jak telefony komórkowe, tablety i laptopy oraz ładowarki do tych urządzeń. Na przykład zgodnie z przekazanymi informacjami poziom zbierania telefonów komórkowych w państwach członkowskich utrzymuje się poniżej 5 %, przy czym szacuje się, że w gospodarstwach domowych w całej Unii przechowuje się 700 mln nieużywanych i zużytych telefonów komórkowych.
- (2) Zbieranie i recykling drobnej elektroniki użytkowej stanowi ponadto szczególne wyzwanie z uwagi na niewłaściwie unieszkodliwianie tej elektroniki jako części odpadów komunalnych z gospodarstw domowych, jej nielegalnie wywożenie lub jej niewłaściwe przetwarzanie w inny sposób. Na przykład szacuje się, że współczynnik recyklingu telefonów komórkowych w Unii waha się od 12 % do 15 %.
- (3) Drobna elektronika użytkowa taka jak telefony komórkowe, tablety i laptopy jest nieodłącznie wysoce wartościowa dla gospodarki o obiegu zamkniętym, ponieważ zawiera wiele różnych materiałów, w tym ważnych surowców krytycznych, które w przypadku skutecznego gospodarowania odpadami można poddać recyklingowi lub odzyskowi. Modele oparte na obiegu zamkniętym, takie jak modele przewidujące ponowne używanie, naprawianie lub regenerowanie drobnej elektroniki użytkowej, a także recykling zawartych w nich cennych surowców krytycznych, przyczyniają się zatem do zapobiegania powstawaniu odpadów poprzez ponowne wprowadzanie do gospodarki produktów, komponentów i surowców wtórnych. Naprawianie i ponowne używanie sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także przygotowywanie WEEE do ponownego użycia i poddawanie go recyklingowi mogą ponadto przyczynić się do tworzenia nowych zielonych miejsc pracy w gospodarce o obiegu zamkniętym. Na przykład działania związane z ponownym używaniem sprzętu elektrycznego i elektronicznego mogą doprowadzić do powstania od 60 do 140 miejsc pracy na każdy 1 000 ton sprzętu zebranego z myślą o jego ponownym użyciu ⁽⁴⁾.
- (4) Biorąc pod uwagę cykl życia drobnej elektroniki użytkowej takiej jak telefony komórkowe, tablety lub laptopy, wpływ tego rodzaju urządzeń na środowisko i społeczeństwo jest związany przede wszystkim z etapem ich produkcji. Pozyskiwanie materiałów, w tym produkcja metali i wydobycie surowców krytycznych ⁽⁵⁾ takich jak platynowce, kobalt, ind, antymon, beryl, lit, metale ziem rzadkich, wolfram i tantal, często pociąga za sobą poważne skutki środowiskowe, zdrowotne i społeczne. Skutki środowiskowe i skutki dla zdrowia publicznego obejmują skutki wynikające z emisji zanieczyszczeń powietrza i gazów cieplarnianych oraz skutki stosowania substancji niebezpiecznych

⁽¹⁾ „The Global E-waste monitor 2020: Quantities, flows, and the circular economy potential” [„Globalny monitor odpadów elektronicznych za rok 2020: ilości, przepływy i potencjał gospodarki o obiegu zamkniętym”]: https://ewastemonitor.info/wp-content/uploads/2020/11/GEM_2020_def_july1_low.pdf.

⁽²⁾ Eurostat: https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Waste_statistics_-_electrical_and_electronic_equipment

⁽³⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE z dnia 4 lipca 2012 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 197 z 24.7.2012, s. 38).

⁽⁴⁾ RREUSE (2021), „Job creation in the re-use sector: data insights from social enterprises” [„Tworzenie miejsc pracy w sektorze ponownego użycia: spostrzeżenia na podstawie danych przedsiębiorstw społecznych”].

⁽⁵⁾ Załącznik II do wniosku w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/102 (COM(2023) 160 final) zawiera wykaz surowców krytycznych.

i wytwarzania odpadów, natomiast wśród skutków społecznych wydobycia surowców krytycznych można wymienić m.in. konflikty społeczne, naruszanie praw człowieka, pracę dzieci lub wywłaszczanie z gruntów ⁽⁶⁾. Stosowanie zasad obiegu w odniesieniu do całego cyklu życia produktów oraz wydłużenie okresu zdatności do użytku małej elektroniki użytkowej może zatem przynieść istotne korzyści, jeżeli chodzi o zasobooszczędność, obniżanie emisyjności i usuwanie zanieczyszczeń, a także wspieranie rynku surowców wtórnych.

- (5) Recykling i odzyskiwanie surowców krytycznych zawartych w drobnej elektronice użytkowej są szczególnie ważne w świetle rosnącego globalnego popytu na te surowce i potencjalnych zakłóceń w dostawach. Co więcej, w przypadku wielu spośród tych surowców Unia jest obecnie niemal całkowicie uzależniona od ich przywozu. Usprawnienie procesu zbierania drobnej elektroniki użytkowej zarówno pod względem ilościowym, jak i pod względem jakościowym dzięki prawidłowo funkcjonującym systemom zwrotu pozwalającym konsumentom zwracać zużyte lub niewykorzystywane urządzenia ma zatem kluczowe znaczenie dla rentownego odzyskiwania komponentów i materiałów.
- (6) W komunikacie Komisji z 2019 r. w sprawie Europejskiego Zielonego Ładu ⁽⁷⁾ zwrócono uwagę na fakt, że podczas przechodzenia na gospodarkę o obiegu zamkniętym należy koncentrować się na sektorach zasobołłonnych, takich jak sektor elektroniczny. Istotne działania zaproponowane w tym zakresie obejmowały ocenę korzyści wynikających ze wspierania systemów zwrotu zachęcających do zwracania niechcianych urządzeń takich jak telefony komórkowe, tablety i ładowarki. Problematykę tę omówiono bardziej szczegółowo w komunikacie Komisji z 2020 r. w sprawie Planu działania dotyczącego gospodarki o obiegu zamkniętym ⁽⁸⁾, w którym wezwano do usprawnienia zbiórki i przetwarzania WEEE m.in. dzięki zbadaniu możliwości wprowadzenia systemów zwrotu używanych i zużytych telefonów komórkowych, tabletów i ładowarek. W komunikacie Komisji z 2021 r. w sprawie planu działania na rzecz eliminacji zanieczyszczeń ⁽⁹⁾ wezwano do zapobiegania powstawaniu odpadów i zapewnienia wysokiej jakości recyklingu w celu wniesienia wkładu w realizację celów Unii w zakresie zasobooszczędności, uznając również, że WEEE stanowi jeden z najszybciej rosnących strumieni odpadów.
- (7) Celem proponowanego rozporządzenia w sprawie bezpiecznych dostaw surowców krytycznych ⁽¹⁰⁾ jest ustanowienie ram zapewniających bezpieczne i zrównoważone dostawy surowców krytycznych w Unii. Rozporządzenie to ma zapewnić wsparcie na rzecz projektów strategicznych, w tym projektów w dziedzinie recyklingu; kładzie się w nim również nacisk na zwiększanie zbiórki zarówno zużytych produktów, jak i strumieni odpadów zawierających odpowiednie ilości surowców krytycznych.
- (8) W rozporządzeniu Komisji (UE) 2023/1670 ⁽¹¹⁾ zawarto przepisy służące zwiększeniu efektywności energetycznej i trwałości smartfonów, telefonów komórkowych innych niż smartfony, telefonów bezprzewodowych i komputerów typu *slate*, uczynienie ich łatwiejszymi w naprawie oraz sprawienie, by w większym stopniu nadawały się do recyklingu. W szczególności wymogi dotyczące dostępności aktualizacji wersji systemu operacyjnego, usuwania danych i przenoszenia funkcji po użyciu, a także informacji na temat ilości określonych surowców krytycznych (kobaltu, tantalu, neodymu i złota) oraz procenta zawartości materiałów z recyklingu (o ile są dostępne) mają na celu – w połączeniu z niniejszym zaleceniem – usprawnienie procesu ponownego używania i recyklingu telefonów komórkowych i tabletów.

⁽⁶⁾ „Study on Social and environmental impacts of mining activities in the EU” [„Badanie dotyczące społecznych i środowiskowych skutków prowadzenia działalności wydobywczej w UE”]: [https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/729156/IPOL_STU\(2022\)729156_EN.pdf](https://www.europarl.europa.eu/RegData/etudes/STUD/2022/729156/IPOL_STU(2022)729156_EN.pdf).

⁽⁷⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Europejski Zielony Ład” (COM(2019) 640 final).

⁽⁸⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Nowy plan działania UE dotyczący gospodarki o obiegu zamkniętym na rzecz czystszej i bardziej konkurencyjnej Europy” (COM(2020) 98 final).

⁽⁹⁾ Komunikat Komisji do Parlamentu Europejskiego, Rady Europejskiej, Rady, Europejskiego Komitetu Ekonomiczno-Społecznego i Komitetu Regionów „Droga do zdrowej planety dla wszystkich – Plan działania UE na rzecz eliminacji zanieczyszczeń wody, powietrza i gleby” (COM(2021) 400 final).

⁽¹⁰⁾ Wniosek w sprawie rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady ustanawiającego ramy na potrzeby zapewnienia bezpiecznych i zrównoważonych dostaw surowców krytycznych oraz zmieniającego rozporządzenia (UE) nr 168/2013, (UE) 2018/858, (UE) 2018/1724 i (UE) 2019/1020 (COM(2023) 160 final).

⁽¹¹⁾ Rozporządzenie Komisji (UE) 2023/1670 z dnia 16 czerwca 2023 r. ustanawiające wymogi dotyczące ekoprojektu dla smartfonów, telefonów komórkowych innych niż smartfony, telefonów bezprzewodowych i komputerów typu *slate* na podstawie dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/125/WE oraz zmieniające rozporządzenie Komisji (UE) 2023/826 (Dz.U. L 214 z 31.8.2023, s. 47).

- (9) Dyrektywa 2012/19/UE reguluje kwestie związane z WEEE, uwzględniając zużytą drobną elektronikę użytkową. W art. 3 ust. 1 lit. e) dyrektywy 2012/19/UE ustanowiono definicję „zuzitego sprzętu elektrycznego i elektronicznego”, natomiast w art. 3 pkt 1 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE⁽¹²⁾ „odpady” zdefiniowano jako „każdą substancję lub przedmiot, których posiadacz pozbywa się, zamierza się pozbyć, lub do których pozbycia został zobowiązany”.
- (10) W dyrektywie 2012/19/UE państwa członkowskie zobowiązano do zapewnienia ograniczenia do minimum zjawiska unieszkodliwiania WEEE wraz z nieposortowanymi odpadami komunalnymi, osiągnięcia wysokiego poziomu selektywnego zbierania oraz zagwarantowania właściwego przetwarzania wszystkich selektywnie zbieranych WEEE. W dyrektywie wyznaczono również roczny cel w zakresie zbierania WEEE na poziomie 65 % mający zastosowanie od 2019 r. i bazujący na średniej masie sprzętu elektrycznego i elektronicznego wprowadzonego do obrotu w trzech poprzednich latach w danym państwie członkowskim lub alternatywnie cel wynoszący 85 % masy WEEE wytwarzanego co roku na terytorium danego państwa członkowskiego. W dyrektywie wyznaczono ponadto minimalne cele w zakresie odzysku, w tym cel w zakresie recyklingu i cel w zakresie przygotowania do ponownego użycia dla różnych kategorii sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
- (11) W dyrektywie 2012/19/UE przewidziano również szczególne obowiązki w zakresie odbioru, aby zapewnić selektywne zbieranie WEEE. Państwa członkowskie są zobowiązane do zagwarantowania dostępności systemów umożliwiających gospodarstwom domowym nieodpłatne zwracanie WEEE. Dystrybutorzy muszą przyjąć zwracany WEEE, jeżeli sprzedają podobny sprzęt elektryczny i elektroniczny. Dystrybutorzy są również zobowiązani zapewnić możliwość nieodpłatnego zbierania od posiadaczy końcowych małogabarytowego WEEE w sklepach detalicznych o określonej powierzchni⁽¹³⁾ bez nakładania na posiadacza końcowego obowiązku zakupu sprzętu elektrycznego i elektronicznego tego samego rodzaju, chyba że przeprowadzona ocena wykaże, że istniejący alternatywny system zbierania może być co najmniej tak samo skuteczny.
- (12) Zgodnie z art. 14 ust. 2 dyrektywy 2012/19/UE państwa członkowskie są zobowiązane zapewnić, aby użytkownicy sprzętu elektrycznego i elektronicznego w gospodarstwach domowych otrzymali niezbędne informacje dotyczące udostępnionych im systemów zwrotu i zbierania, a także zachęcać do koordynowania informacji na temat dostępnych punktów zbierania.
- (13) Choć od 2003 r., kiedy przyjęto pierwszą dyrektywę regulującą kwestie związane z WEEE, tj. dyrektywę 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady⁽¹⁴⁾, a w jeszcze większym stopniu od chwili przyjęcia dyrektywy 2012/19/UE, poczyniono pewne postępy, poziom przygotowania do ponownego użycia, zbierania i odzysku zużytej drobnej elektroniki użytkowej w państwach członkowskich pozostają niskie. Znaczne ilości tego rodzaju drobnej elektroniki użytkowej – zarówno działającej, jak i zużytej – są przechowywane w gospodarstwach domowych ze względu na ich niewielki rozmiar z myślą o ich wykorzystywaniu w charakterze urządzeń zapasowych lub do przechowywania danych bądź z uwagi na możliwość ich odsprzedaży. Utrzymywaniu się niskich poziomów zwrotu sprzyja również brak świadomości dostępnych możliwości zwrotu oraz obawy dotyczące prywatności danych osobowych przy zwracaniu urządzeń w celu ich potencjalnego ponownego użycia lub przygotowania do ponownego użycia.
- (14) Aby zidentyfikować problemy związane z gospodarowaniem WEEE w państwach członkowskich i udzielić im wsparcia w rozwiązywaniu tych problemów, Komisja zorganizowała inicjatywę na rzecz propagowania przestrzegania przepisów w zakresie WEEE i przekazała państwom członkowskim zalecenia, aby ułatwić im zwiększenie ilości zbieranego WEEE⁽¹⁵⁾. W zaleceniach tych zalecono państwom członkowskim m.in. stworzenie odpowiedniej infrastruktury umożliwiającej konsumentom pozbywanie się WEEE oraz informowanie konsumentów o dostępnych opcjach zwrotu, z których mogą skorzystać. Wiąże się to z koniecznością zagwarantowania przestrzegania przez dystrybutorów obowiązków w zakresie odbioru spoczywających na nich zgodnie z art. 5 dyrektywy 2012/19/UE oraz zapewnienia konsumentom możliwości nieodpłatnego zwracania urządzeń.
- (15) W przeprowadzonym na zlecenie Komisji w 2022 r. badaniu służącym zbadaniu istniejących w Unii możliwości dotyczących systemów zwrotu telefonów komórkowych, tabletek i innego drobnego sprzętu elektrycznego i elektronicznego⁽¹⁶⁾ zidentyfikowano zestaw środków z zakresu polityki służących poprawie poziomu zwrotu tego rodzaju używanej i zużytej drobnej elektroniki użytkowej, w szczególności poprzez stosowanie zachęt finansowych i środków regulacyjnych oraz zwiększanie dogodności zwrotów dla konsumentów. Wspomniane środki – stosowane niezależnie od siebie albo łącznie – prawdopodobnie przyczynią się do poprawy efektywności systemów zwrotu, jeżeli chodzi o odzyskiwanie drobnej elektroniki użytkowej.

⁽¹²⁾ Dyrektywa Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE z dnia 19 listopada 2008 r. w sprawie odpadów oraz uchylająca niektóre dyrektywy (Dz.U. L 312 z 22.11.2008, s. 3).

⁽¹³⁾ O powierzchni sprzedaży poświęconej sprzętowi elektrycznemu i elektronicznemu wynoszącej co najmniej 400 m².

⁽¹⁴⁾ Dyrektywa 2002/96/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 27 stycznia 2003 r. w sprawie zużytego sprzętu elektrotechnicznego i elektronicznego (Dz.U. L 37 z 13.2.2003, s. 24).

⁽¹⁵⁾ „WEEE compliance promotion initiative” [„Inicjatywa na rzecz propagowania przestrzegania przepisów w zakresie WEEE”]: <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/09c7215a-49c5-11e8-be1d-01aa75ed71a1/language-pl>.

⁽¹⁶⁾ „Study on options for return schemes of mobile phones, tablets and other small electrical and electronic equipment in the EU” [„Badanie na temat możliwości dotyczących systemów zwrotu telefonów komórkowych, tabletek i innego drobnego sprzętu elektrycznego i elektronicznego w UE”]: <https://op.europa.eu/pl/publication-detail/-/publication/f049cf4f-ed23-11ec-a534-01aa75ed71a1/language-pl>.

- (16) Należy zapewnić możliwość zarządzania systemami zwrotu przez dystrybutorów, operatorów telekomunikacyjnych, przedsiębiorstwa prywatne, przedsiębiorstwa społeczne i podmioty gospodarki społecznej, organizacje charytatywne, producentów sprzętu elektrycznego i elektronicznego lub organizacje wypełniające obowiązki w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta w ich imieniu (organizacje odpowiedzialności producenta), a także przez platformy internetowe.
- (17) Potwierdzono, że stosowanie zachęt finansowych w postaci rabatów, bonów, systemów zwrotu kaucji i wypłat środków pieniężnych oferowanych konsumentom zwracającym swoje urządzenia jest skutecznym środkiem przyczyniającym się do poprawy poziomu zwrotu zużytych i używanych urządzeń. Zgodnie z praktykami stosowanymi w ramach istniejących systemów zwrotu kwota wypłacanych środków pieniężnych jest uzależniona od tego, czy urządzenie nadaje się do ponownego użycia, czy też jest przeznaczone do recyklingu. Używane urządzenia nadające się do ponownego użycia, naprawy i odnowienia charakteryzują się wyższą wartością odsprzedaży, co odróżnia je od urządzeń, które stały się odpadami, zbieranych w celu ich poddania recyklingowi. Ukierunkowane oferty wypłaty środków pieniężnych ułatwiają skuteczne zbieranie i odzyskiwanie zarówno używanych, jak i zużytych urządzeń i mogą zachęcić konsumentów do zwrotu drobnej elektroniki użytkowej, z której już nie korzystają, ale którą przechowują w swoich domach. Dotychczasowe doświadczenia pokazują, że tego rodzaju systemy są z reguły skuteczniejsze i działają sprawniej, jeżeli opracowuje się je w taki sposób, by można było z nich skorzystać tylko przez określony czas.
- (18) Jeżeli wypłaty środków pieniężnych z tytułu zwrotu drobnej elektroniki użytkowej dokonuje się w drodze opcji odkupu, konsumentom należy zapewnić możliwość korzystania z odpowiednich narzędzi i rozwiązań ułatwiających im podejmowanie świadomych decyzji, np. poprzez udostępnienie konsumentom mechanizmu pozwalającego im obliczyć kwotę, za jaką ich urządzenia zostaną odkupione.
- (19) W niektórych państwach członkowskich sprawdzilo się korzystanie z infrastruktury i sieci usług pocztowych i spedycyjnych świadczonych na zasadzie „od drzwi do drzwi” do zbierania używanego albo zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego na ich terytorium. Jeżeli w danym państwie członkowskim wprowadzono tego rodzaju rozwiązania, konsumenci w tym państwie mogą wykorzystywać urzędy pocztowe jako punkty odbioru lub korzystać z usług pocztowych i spedycyjnych do przekazywania swojej używanej lub zużytej drobnej elektroniki użytkowej do punktów zbierania prowadzonych na terytorium tego państwa członkowskiego przez podmioty zajmujące się odbiorem lub organizacje odpowiedzialności producenta. Potwierdzono, że takie rozwiązania stanowią znaczne udogodnienie dla konsumentów zwracających drobną elektronikę użytkową.
- (20) Cele w zakresie ponownego użycia i przygotowania do ponownego użycia zostały zidentyfikowane jako kluczowe czynniki sprzyjające przechodzeniu na gospodarkę o obiegu zamkniętym oraz jako kluczowe wskaźniki powiązane z tą gospodarką. Wyznaczanie takich celów może zachęcać do ponownego używania urządzeń poprzez stosowanie odpowiednich środków. Wspomniane cele można wyznaczać jako cele na szczeblu krajowym powiązane z monitorowaniem albo jako obowiązkowe cele dla określonych podmiotów zarządzających systemami zwrotu, takich jak dystrybutorzy lub organizacje odpowiedzialności producenta.
- (21) Przedkładanie ponownego użycia nad recykling jest niezwykle istotne, ponieważ pozwala ograniczać emisje gazów cieplarnianych i zużycie zasobów i może jednocześnie przyczynić się do tworzenia nowych miejsc pracy. Dyrektywą 2008/98/WE nałożono na państwa członkowskie obowiązek wprowadzenia środków zachęcających do ponownego użycia produktów w krajowych programach zapobiegania powstawaniu odpadów oraz obowiązek monitorowania i oceny wdrażania powiązanych z nimi środków poprzez pomiar ponownego użycia na podstawie wspólnej metody ustanowionej na mocy decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2021/19 ⁽¹⁷⁾. Sprzęt elektryczny i elektroniczny jest jedną z kategorii produktów przewidzianych w tej decyzji wykonawczej, w odniesieniu do której państwa członkowskie powinny dokonywać pomiaru ponownego użycia co najmniej raz na trzy lata.
- (22) Cele w zakresie odzysku wyznaczone w załączniku V do dyrektywy 2012/19/UE zostały ustanowione poprzez połączenie celu w zakresie przygotowania do ponownego użycia i celu w zakresie recyklingu, które określono dla odpowiednich kategorii sprzętu elektrycznego i elektronicznego. W decyzji wykonawczej Komisji (UE) 2019/2193 ⁽¹⁸⁾ na państwa członkowskie nałożono obowiązek zgłaszania Komisji, oprócz ilości WEEE poddanych recyklingowi, ilości WEEE przygotowanego do ponownego użycia, oprócz zgłaszania. Prowadzenie odrębnej sprawozdawczości w zakresie urządzeń przygotowanych do ponownego użycia umożliwia państwom członkowskim oszacowanie ilości takich urządzeń i ewentualne podjęcie działań na rzecz wyznaczenia odrębnych celów w zakresie przygotowania do ponownego użycia, aby propagować tego rodzaju operacje odzysku, a także aby podwyższyć połączone cele obejmujące zarówno przygotowanie do ponownego użycia, jak i recykling.

⁽¹⁷⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2021/19 z dnia 18 grudnia 2020 r. ustanawiająca wspólną metodę i format sprawozdawczości w zakresie ponownego użycia zgodnie z dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady 2008/98/WE (Dz.U. L 10 z 12.1.2021, s. 1).

⁽¹⁸⁾ Decyzja wykonawcza Komisji (UE) 2019/2193 z dnia 17 grudnia 2019 r. określająca zasady obliczania, weryfikacji i zgłaszania danych oraz ustanawiająca formaty danych do celów dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2012/19/UE w sprawie zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego (WEEE) (Dz.U. L 330 z 20.12.2019, s. 72).

- (23) Partnerstwa między organizacjami zajmującymi się ponownym użyciem i podmiotami zarządzającymi systemami zwrotu takimi jak dystrybutorzy, przedsiębiorstwa prywatne, organizacje odpowiedzialności producenta, przedsiębiorstwa społeczne oraz podmioty gospodarki społecznej i organizacje charytatywne powinny przyczynić się do zagwarantowania maksymalnego wykorzystania potencjału w zakresie przygotowania do ponownego użycia, np. poprzez zachęcanie do odsortowania WEEE, który ma zostać przygotowany do ponownego użycia, od innego selektywnie zebranego WEEE i poprzez przyznawanie personelowi z ośrodków ponownego użycia dostępu do selektywnie zebranego WEEE. Takie partnerstwa powinny również zachęcać do dokonywania pomiaru przepływów ponownie używanej drobnej elektroniki użytkowej.
- (24) Zwiększenie wygody korzystania z punktów zbierania i odbioru urządzeń oraz poprawa ich widoczności może zachęcić konsumentów do zwracania drobnej elektroniki użytkowej, z której już nie korzystają, a którą nadal przechowują w domach. Bazy danych powinny przyczynić się do poprawy widoczności punktów odbioru zarówno zużytego, jak i używanego sprzętu elektrycznego i elektronicznego dzięki dostarczaniu informacji na temat najbliższych punktów odbioru za pośrednictwem przyjaznych dla użytkownika map i narzędzi wyszukiwania. Bazy danych powinny być również wykorzystywane do zachęcania konsumentów do ponownego używania urządzeń poprzez udostępnianie map punktów ponownego użycia, naprawy lub odnawiania sprzętu elektrycznego i elektronicznego.
- (25) Aby rozwiązać obawy dotyczące bezpieczeństwa danych i zapewnić odpowiednie zarządzanie wszystkimi danymi osobowymi przechowywanymi w drobnej elektronice użytkowej oraz ich należyte usuwanie przed podjęciem jakichkolwiek późniejszych działań w zakresie ponownego użycia lub odzysku, niektóre systemy zwrotu są objęte certyfikatami potwierdzającymi zgodność z określonymi normami w zakresie przetwarzania danych. Wśród przykładów takich norm można wymienić m.in. normę europejską EN50614 dotyczącą wymogów w zakresie przygotowywania WEEE do ponownego użycia oraz normę potwierdzającą gotowość do ponownego użycia (ang. Ready for Reuse, R2).
- (26) W różnych badaniach wykazano, że ukierunkowane działania komunikacyjne lub kampanie informacyjne prowadzone na szczeblu krajowym, regionalnym i lokalnym stanowią użyteczne środki pozwalające podnosić poziom świadomości w kwestii znaczenia zwracania drobnej elektroniki użytkowej zawierającej surowce krytyczne, informować konsumentów o dostępnych opcjach zwrotu urządzeń i ewentualnych powiązanych z nimi korzyściach (np. w postaci zachęt finansowych), a także przyczynić się do poprawy ogólnego poziomu zwrotu drobnej elektroniki użytkowej.
- (27) Z doświadczeń państw członkowskich dotyczących wykonywania obowiązków w zakresie odbioru przewidzianych w art. 5 ust. 2 lit. b) i c) dyrektywy 2012/19/UE wynika, że poziomy zgodności i zwrotu można poprawić dzięki bardziej rygorystycznemu monitorowaniu i przeprowadzaniu inspekcji służących ustaleniu, czy dystrybutorzy – w tym dystrybutorzy internetowi – sprzedający sprzęt elektryczny i elektroniczny zapewniają możliwość skorzystania z rozwiązań w zakresie odbioru tego sprzętu.
- (28) Podmioty zarządzające systemami zwrotu używanego sprzętu elektrycznego i elektronicznego powinny być w stanie obsługiwać szereg marek i modeli, a informacje na temat możliwości odbioru i zwrotu drobnej elektroniki użytkowej muszą być widoczne w punkcie sprzedaży, w tym również w punkcie sprzedaży przez internet, i zostać należyście przekazane konsumentowi.
- (29) Wymiana wiedzy i najlepszych praktyk między państwami członkowskimi umożliwia identyfikowanie i porównywanie najodpowiedniejszych i najskuteczniejszych podejść pozwalających przezwyciężyć szczególne wyzwania związane ze zbieraniem WEEE, zwłaszcza jeżeli chodzi o drobną elektronikę użytkową. W tym kontekście można skorzystać z inicjatyw i programów – w szczególności tych oferowanych przez Komisję – aby usprawnić proces wzajemnego uczenia się między organami ds. ochrony środowiska i zapewnić ukierunkowane wsparcie organom państw członkowskich odpowiedzialnym za wdrażanie polityki i przepisów w zakresie ochrony środowiska. Komisja opracowała program wzajemnego uczenia się⁽¹⁹⁾, który mógłby być wykorzystywany do wymiany najlepszych praktyk w zakresie zbierania i przetwarzania WEEE, jak również do wymiany informacji na temat środków zachęcających do zwracania używanej drobnej elektroniki użytkowej,

PRZYJMUJE NINIEJSZE ZALECENIE:

1. Państwa członkowskie powinny wspierać proces wprowadzania zachęt finansowych sprzyjających zwracaniu drobnej elektroniki użytkowej, mianowicie telefonów komórkowych, tabletów i laptopów poprzez udzielanie specjalnego dofinansowania podmiotom zarządzającym systemami zwrotu, poprzez nałożenie na te podmioty – w szczególności na organizacje odpowiedzialności producenta – obowiązków wprowadzenia tego rodzaju zachęt albo poprzez zastosowanie obydwu tych rozwiązań jednocześnie. Zachęty finansowe, które mogą obejmować rabaty, bony lub wypłaty środków pieniężnych, powinny koncentrować się na dowolnej z poniższych kategorii urządzeń:
 - a) niesprawnej, zużytej drobnej elektronice użytkowej, w szczególności elektronice przechowywanej w gospodarstwach domowych, która ma zostać zebrana w celu poddania jej recyklingowi i odzyskania zawartych w niej komponentów i materiałów;

⁽¹⁹⁾ Program TAIEX-EIR PEER 2 PEER.

- b) sprawnej drobnej elektronice użytkowej, z której konsumenci już nie korzystają, ale która nadaje się do odsprzedaży, ponownego użycia, naprawy lub odnowienia.
2. Państwa członkowskie zachęca się do zbadania – w ramach specjalistycznych badań i projektów pilotażowych – możliwości wdrożenia systemu zwrotu kaucji zarówno dla sprawnej, jak i dla niesprawnej drobnej elektroniki użytkowej.
3. Państwa członkowskie powinny zachęcać do opracowywania i wykorzystywania narzędzi umożliwiających konsumentom obliczanie wartości ich drobnej elektroniki użytkowej na potrzeby jej potencjalnego odkupienia przez podmioty zarządzające systemami zwrotu. Konsumenci powinni mieć możliwość łatwego obliczania kwoty, za którą tego rodzaju urządzenia mogłyby zostać odkupione, dzięki korzystaniu z różnych rozwiązań, m.in. dokonywaniu obliczeń w sklepie, przez internet, w sposób zautomatyzowany poprzez skanowanie urządzenia lub przy wykorzystaniu systemu paszportu produktu. Kryteria wykorzystywane do obliczania kwoty odkupu powinny być przejrzyste i opierać się na stanie urządzenia oraz jego modelu.
4. Państwa członkowskie zachęca się do propagowania i wspierania angażowania podmiotów świadczących usługi pocztowe i spedycyjne w działania przyczyniające się do zwiększania poziomu selektywnego zbierania i odbioru drobnej elektroniki użytkowej na ich terytorium. Proces zwracania i zbierania drobnej elektroniki użytkowej powinien być usprawniany poprzez podejmowanie ukierunkowanych działań opartych na współpracy między podmiotami zarządzającymi systemami zwrotu a podmiotami świadczącymi usługi pocztowe i spedycyjne służących realizacji następujących celów:
- a) sprawieniu, aby urzędy pocztowe pełniły funkcję punktów odbioru i zbierania używanej i zużytej drobnej elektroniki użytkowej;
- b) bez uszczerbku dla art. 33 rozporządzenia (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady ⁽²⁰⁾, zapewnieniu konsumentom możliwości przekazywania – za pośrednictwem podmiotów świadczących usługi pocztowe i spedycyjne – swojej używanej lub zużytej drobnej elektroniki użytkowej określonym podmiotom lub punktom zbierania prowadzonym na terytorium poszczególnych państw członkowskich przez podmioty zajmujące się odbiorem lub organizacje odpowiedzialności producenta upoważnione do zbierania lub przetwarzania używanego i zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Opcja wysyłki oferowana konsumentom może przyjmować formę opłacanych z góry etykiet wysyłkowych, kopert lub paczek pozwalających konsumentom na dokonywanie nieodpłatnego zwrotu urządzeń lub może przewidywać obniżenie stawek za nadanie przesyłki dla konsumentów wysyłających używaną lub użytą drobną elektronikę użytkową w celu jej ponownego użycia lub poddania jej recyklingowi.
5. Państwa członkowskie zachęca się do wyznaczania celów w zakresie ponownego użycia i przygotowania do ponownego użycia dla telefonów komórkowych, tabletów i laptopów. Tego rodzaju cele można wyznaczyć dla poszczególnych grup produktów albo szerzej dla kategorii 6 „Małogabarytowy sprzęt informatyczny i telekomunikacyjny” przewidzianej w załączniku III do dyrektywy 2012/19/UE. Cele w zakresie ponownego użycia powinny zostać uwzględnione w krajowych planach zapobiegania powstawaniu odpadów i być skierowane do organizacji zajmujących się naprawą, odnawianiem lub ponownym użyciem urządzeń. Cele w zakresie przygotowania do ponownego użycia powinny zostać uwzględnione w planach gospodarowania odpadami lub w pozwoleniach na gospodarowanie odpadami bądź w innych wymogach mających zastosowanie do organizacji odpowiedzialności producenta. Przy wyznaczaniu celów w zakresie ponownego użycia i przygotowania do ponownego użycia państwa członkowskie muszą stosować wspólną metodę obliczania ponownego użycia ustanowioną w decyzji wykonawczej (UE) 2021/19 oraz przepisy dotyczące dokonywania obliczeń w zakresie przygotowania do ponownego użycia przewidziane w decyzji wykonawczej (UE) 2019/2193.
6. Państwa członkowskie powinny zachęcać podmioty zarządzające systemami zwrotu do zawiązywania partnerstw z organizacjami zajmującymi się ponownym użyciem i udzielać im wsparcia w tym zakresie, aby zapewnić im dostęp do zebranej drobnej elektroniki użytkowej i umożliwić odsortowanie urządzeń, które mogą zostać przygotowane do ponownego użycia, od urządzeń przeznaczonych do recyklingu.
7. Państwa członkowskie zachęca się do umożliwienia – poprzez udostępnienie odpowiednich zasobów – opracowywania i udoskonalania przeznaczonych dla konsumentów baz danych i narzędzi wyszukiwania poświęconych punktom zbierania i odbioru używanego i zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Może wiązać się to z koniecznością zobowiązania producentów, za pośrednictwem organizacji odpowiedzialności producenta lub ich własnych rozwiązań w zakresie rozszerzonej odpowiedzialności producenta, do pokrycia kosztów takich działań. Wspomniane bazy danych i narzędzia wyszukiwania powinny być otwarte dla wszystkich punktów odbioru i wszystkich podmiotów zajmujących się naprawą urządzeń zgodnie z prawem Unii, dostępne nieodpłatnie dla konsumentów i przyjazne dla użytkownika. Działania w tym obszarze powinny obejmować zarówno opracowywanie nowych baz danych, jak i poprawę działania już istniejących baz danych. Bazy danych i narzędzia wyszukiwania, które obecnie dostarczają wyłącznie informacji na temat punktów zbierania i odbioru WEEE, powinny uwzględniać również informacje na temat miejsc, w których konsumenci mogą naprawić swoją drobną elektronikę użytkową, ponownie użyć tej elektroniki i ją zregenerować.

⁽²⁰⁾ Rozporządzenie (WE) nr 1013/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. w sprawie przemieszczania odpadów (Dz.U. L 190 z 12.7.2006, s. 1).

8. Państwa członkowskie powinny regularnie prowadzić na szczeblu krajowym, regionalnym lub lokalnym kampanie mające na celu podnoszenie poziomu świadomości konsumentów, aby zwiększyć poziom selektywnego zbierania drobnej elektroniki użytkowej, lub zobowiązać organizacje odpowiedzialności producenta do prowadzenia takich kampanii. Wspomniane kampanie powinny koncentrować się na poprawie widoczności zarówno punktów odbioru, jak i punktów zbierania zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego, a także na potencjalnych bezpośrednich korzyściach dla konsumentów (np. w postaci zachęt finansowych). Ich celem powinno być podnoszenie świadomości społecznej w kwestii dostępnych możliwości zwracania, ponownego używania lub pozbywania się drobnej elektroniki użytkowej oraz w kwestii znaczenia selektywnego zbierania i odzyskiwania tych wartościowych urządzeń w kontekście ich wpływu na środowisko i dostępność zasobów.
9. Państwa członkowskie powinny zachęcać podmioty zarządzające systemami zwrotu do korzystania z systemów certyfikacji zapewniających odpowiednie zarządzanie wszystkimi danymi osobowymi przechowywanymi w drobnej elektronice użytkowej oraz ich należyte usuwanie. Przy zwracaniu urządzeń konsumenci powinni zostać poinformowani, że zarządzanie ich danymi osobowymi będzie odbywało się zgodnie z takim systemem certyfikacji lub równoważnym mechanizmem określonym na późniejszym etapie.
10. Państwa członkowskie powinny zwiększyć starania na rzecz wdrożenia obowiązku w zakresie odbioru przewidzianego w art. 5 ust. 2 lit. b) i c) dyrektywy 2012/19/UE poprzez systematyczne przeprowadzanie okresowych inspekcji w odniesieniu do dystrybutorów i monitorowanie ich działalności.
11. Państwa członkowskie zachęca się do nakładania na dystrybutorów obowiązku informowania konsumentów dokonujących zakupu drobnej elektroniki użytkowej o możliwości zwrócenia używanego lub zużytego sprzętu elektrycznego i elektronicznego. Informacje na ten temat powinny być udostępniane w punkcie sprzedaży w przejrzysty i widoczny sposób lub, w przypadku sprzedaży przez internet, powinny być przekazywane wraz z ofertą.
12. Państwa członkowskie zachęca się do korzystania z narzędzi, uwzględniając narzędzia opracowane przez Komisję, które usprawniają proces wzajemnego uczenia się między organami ds. ochrony środowiska, a także do udzielania ukierunkowanego wsparcia, w szczególności poprzez wymienianie się z innymi państwami członkowskimi najlepszymi praktykami w zakresie zbierania zużytej drobnej elektroniki użytkowej i odbioru używanej drobnej elektroniki użytkowej.

Sporządzono w Brukseli dnia 6 października 2023 r.

W imieniu Komisji
Virginijus SINKEVIČIUS
Członek Komisji